

Поняття професійного розвитку вчителя в сучасних умовах можна розглядати як зростання його професійних досягнень завдяки накопиченню практичного досвіду і систематичного перегляду власного викладання і педагогічної взаємодії.

Пріоритети побудови Нової української школи визначають, що вчителеві необхідно знати свої «слабкі» та «сильні» особливості, постійно формувати внутрішній стрижень особистісного зростання як необхідної умови для досягнення професіоналізму. Тому професіоналізм, як психологічне й особистісне утворення, характеризується не лише професійними знаннями, уміннями, навичками та компетентностями, а й мистецтвом постановки, пошуку підходів для виконання професійних завдань.

Професійний розвиток учителів Нової української школи – це процес становлення творчих лідерів в освіті, в якому важливу роль відіграють і заклади післядипломної педагогічної освіти. Новою перспективою для вчителів є безперервний професійний розвиток, який передбачає систематичний перегляд учителем змісту освіти й освітнього процесу, а також контекстів його педагогічної діяльності, адже упродовж багатьох років єдиною доступною вчителям формою професійного розвитку було підвищення кваліфікації. Тільки з останнього десятиліття професійний розвиток почали розглядати як довготерміновий процес систематичного надання можливостей та досвіду професійного зростання і розвитку в професії. Професійний розвиток у контексті Нової української школи передбачає моральні цілі у викладанні, досвідченість педагогів, формування відданості і відповідальності за свою працю тощо [3].

Отже, професійний розвиток учителів із позицій сьогодення розглядається як безперервний процес, який має здійснюватися на основі відомих, модифікованих чи новостворених, розроблених форм і способів організації підвищення кваліфікації. Це постійний процес вибору й поєднання різних форм, методів, технологій, які є найбільш оптимальними в конкретній ситуації, у конкретному місці тощо. Тому в організації навчання та професійного розвитку педагогічних працівників із наявних технологій, форм і методів навчання, які впроваджуються в системі освіти, потрібно обирати ті, що найбільше сприяють формуванню у фахівців професійної компетентності та розвитку.

Література

1. Бочарова О. Статус сучасного вчителя: порівняльний аналіз. *Витоки педагогічної майстерності*. 2014. Випуск 13
2. Гриневич Л. Важливо, щоб учителі стали агентами змін. *Освіта України*. № 40. 10 жовтня 2016 р.
3. Черній А. Професійний розвиток педагога: досвід, співпраця, пріоритети на шляху до нової української школи. *Післядипломна освіта в Україні*. грудень 2018 р.

УДК 378.147

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

О. Д. Дубчак

Процеси інтеграції, глобалізації та інформатизації суспільства визначили нові пріоритети розвитку освітньої галузі в Україні. Вихідні положення модернізації освіти щодо підготовки учнів загальноосвітніх навчальних закладів до майбутньої професійної діяльності природничого напрямку висвітлено у Концепції профільного навчання. Відповідно до Концепції профільна освіта має бути більш індивідуалізованою, функціональною та ефективною, зорієнтованою на потреби і запити як особистості учня, так і суспільства. Як підкреслюється у Концепції профільного навчання, час ставити перед

школою завдання нового підходу до форм навчання з урахуванням необхідності введення профільності: школа «має функціонувати як профільна. Це створюватиме сприятливі умови для врахування індивідуальних особливостей, інтересів, потреб учнів, для формування у школярів орієнтацій на той чи інший вид майбутньої професійної діяльності. Профільна школа дасть змогу повніше реалізувати принцип особистісно-зорієнтованого навчання, що значно розширить можливість учня у створенні власної освітньої траєкторії».

Профільність навчання визначається у Законі України «Про освіту», Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року.

Аналіз наукової літератури дає змогу визначити, що під профільним навчанням розуміють «вид диференціації й індивідуалізації навчання, що дає змогу за рахунок змін у структурі, змісті й організації освітнього процесу повніше враховувати інтереси, нахили і здібності учнів, їх можливості, створювати умови для навчання старшокласників відповідно до їхніх освітніх і професійних інтересів і намірів щодо соціального і професійного самовизначення». У сучасній психолого-педагогічній літературі профільне навчання визначається як процес, спрямований на реальне життєве та професійне самовизначення випускників школи, диференційоване за змістом навчання, прогнозоване з урахуванням структури ринку праці та зайнятості молоді [1, с. 290].

Профіль навчання – це спосіб організації диференційованого навчання, який передбачає поглиблене і професійно зорієнтоване вивчення циклу споріднених предметів.

Необхідність впровадження профільного навчання уже давно підтверджена провідними країнами світу. Але в Україні модернізація освіти проходила не зовсім вдало. У 2003 році Міністерством освіти та науки України була розроблена Концепція профільного навчання в старшій загальноосвітній школі. «Навчальний профіль визначається добром предметів, їх змістом, подачею матеріалу. Профіль навчання охоплює таку сукупність предметів: базові, профільні та курси за вибором. Зміст профільних предметів реалізується за рахунок варіативної та інваріантної складових змісту загальної середньої освіти...».

У 2009 р. було затверджено нову редакцію Концепції профільного навчання, що значною мірою перегукувалась зі «старою». У 2013 р., міністр освіти Д. Табачник з метою модернізації змісту загальної середньої освіти затвердив Концепцію профільного навчання у старшій школі. У Концепції зазначено: «У документах закладено нові підходи до організації освіти в старшій школі. Вона реалізує принцип особистісно орієнтованого навчання, а й дає змогу створити найоптимальніші умови для їхнього професійного самовизначення та подальшої самореалізації».

Вищезгадані концепції так і не принесли очікуваних результатів, так як про них швидко забували після відставки чергового міністра освіти, а ті хто приходили до влади, не хотіли продовжувати роботу попередників, реформуючи уже і без того «реформовану освіту». Так, міністр України – Л. Гриневич також внесла свої корективи, і в рамках Концепції Нової Української школи проголосила необхідність запровадження профільного навчання зі змінами до типового навчального плану старших класів. Так, старша школа містить три типи навчальних курсів, три складових типового навчального плану. Прийнята в Концепції гнучка система профільного навчання передбачає можливість різноманітних варіантів комбінацій навчальних курсів, що освоюються старшокласниками. Ця система включає курси трьох типів: базові загальноосвітні; профільні загальноосвітні; елективні.

Що стосується переліку напрямів профілізації, то на даний час в Україні профільне навчання здійснюється за такими напрямками: суспільно-гуманітарний, філологічний, природничо-математичний, технологічний, спортивний та художньо-естетичний. При цьому в межах кожного напрямку здійснюється розбиття на відповідні профілі.

Ситуацію з профільною школою так пояснює експерт освітнього напрямку в аналітичному центрі Cedos І. Когут: «Дев'ять базових загальноосвітніх дисциплін за новим навчальним планом буде вивчатися в усіх школах, але, залежно від того, який профіль школа обере, буде можливість розкрити один із цих узагальнених предметів. Наприклад, на

природознавчих профілях не буде узагальненого предмету природознавство. На думку експерта, це не означає, що школа вибиратиме профіль раз і назавжди, скоріше, це буде відбуватися щороку, або ж для кожного класу чи кількох класів. Профіль буде обиратися з урахуванням того, що може запропонувати школа, виходячи з наявних викладачів, можливостей, бажання дітей, батьків тощо [2].

Отже, важливим чинником інноваційного розвитку держави є модернізація системи освіти у напрямі підготовки конкурентоспроможної особистості, здатної до сприйняття євроінтеграційних процесів, до функціонування у глобальних соціокультурних перетвореннях. Тож актуальним завданням сьогодення в галузі освіти є підготовка людини, здатної творити і сприймати зміни, нововведення, налаштованої на набуття ціннісно-значущих компетенцій, необхідних їй спочатку для самовизначення у виборі профілю навчання, а потім і професійного самовизначення.

Освіта в Україні пережила чимало реформ, що внесли свої корективи, але не принесли результатів. Тому сьогодні ми стоїмо на роздоріжжі, що змушує зробити вибір – залишити освіту такою ж, звільнивши себе від зайвої роботи, чи розвиватися разом з учнями, що в майбутньому навчатися проектувати навчальний процес, самостійно здійснювати дослідницьку і пошукову діяльність, логічно мислити і формувати свою громадську позицію. Молодь України уже давно готова до змін, освіта лише має втілити інновації в життя, розширивши спектр спеціальностей і можливостей розвитку для них. Лише із запровадженням профільного навчання наші спеціалісти зможуть конкурувати на міжнародному ринку праці і презентувати нашу державу як успішний приклад країни, що розвивається.

Література

1. Лакоза Н. Організація профільного навчання в Україні та за кордоном. Педагогічний процес: теорія і практика. 2017. № 2 (57).
2. Мазур Н. П. Нова концепція профільного навчання у старшій школі та її вплив на підготовку майбутніх вчителів інформатики. *Освітологічний дискурс*. 2014.
3. Профільна шкільна освіта в Україні. Центр досліджень соціальних комунікацій НБУВ. 2018. URL : http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2835:profilna-shkilna-osvita-v-ukrajini-2&catid=71&Itemid=382.

УДК 37.014.6

СУТНІСТЬ ПОНЯТЬ «ЯКІСТЬ», «ОСВІТА», «ЯКІСТЬ ОСВІТИ», «УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ»

О. В. Євтухова

Проблема якості освіти знаходиться зараз в епіцентрі уваги освітян, батьків і суспільства загалом, хоча саме поняття «якість освіти» у педагогічній літературі вживається порівняно недавно. Ще десятиліття тому у цьому контексті говорили про якість знань, контроль, перевірку, оцінювання, відсоток успішності, відсоток здобувачів освіти, які вступили до закладів освіти, тобто йшлося про окремі результати початкової діяльності, а не про якість освіти в цілому.

Застосування терміну «якість» (quality) до освіти викликана змінами, що відбуваються у суспільстві, пошуками як загальноприйнятого його визначення, так і формуванням засобів вимірювання і порівняння рейтингу освіти різних країн чи різних типів закладів в одній країні.